

nek sikere nem kétséges. Ha folytatásra, bővített kiadásra, esetleg új sorozatra szánná rá magát, többi közt a következő fontos címszavakra hívnók föl figyelmét: érzékszervek nevelése, munkaiszony, fősვნység és gyűlölség, a sport kinövései; pénz, gazdaság, pazarlás; szűlők segítése, falánkság és torkosság (l. 26. lap fent), felebaráti szeretet, gyűjtés és szer.vedélye, pontosság, szeszes italok és dohányzás, viselkedés kisebb balesetek alkalmával. kf.

Else Wentscher: Die Frau im Urteil großer Männer. Berlin—Tempelhof, 1937. 96 lap.

Nézetünk szerint minden írás, amely akár csak közvetve szolgálja a nevelés ügyét, megérdemli a pedagógus figyelmét. Ez a kised munka ennél többet is nyújt. Szerzője, Max Wentscher bonni egyetemi tanár hitvese, maga is filozófus: egyik munkáját a porosz tudományos akadémia megkoszorúzta. Hogy a nőnek mai hivatását, a leánynevelésnek szükségszerű újjászervezését kiderítse, a historizmus módszeréhez folyamodik és Plátón, Szent Agostonon kezdve, a középkoron folytatva, majd Luthert, Goethét és a modern filozófusokat Nietzscheig megszólaltatva, tudományos feldolgozásban elénk tárja ezeknek a nőkről vallott nézeteit. A görögök a klasszikus korban nem igen méltányolták a nő anyai hivatását, jóllehet Aristoteles szerint rosszul áll az az állam, amely a nőket elhanyagolja. Viszont méltó helyet juttattak a nőnek a germánok és a kereszténység, úgyszintén nagyobbára a szellemi kiválóságok is. Ezután a szerző egy befejező összefoglalásban tanulmánya eredményeként levonja a nő mai hivatására, érvényesülésére és a leánynevelés reformjára kínálkozó tanulságokat. A nőkérdés, úgymond, nem merül ki az anyasággal, különösen nem ma, amikor Németország két millió nőtöbblettel rendelkezik. A nőket elsőrendű szerep és befolyás illeti meg a népi munkában, a népelet szociális kialakításában: a leányok tehát olyan tervszerű kiképzésben részesítendőek, hogy a házasság híján is szabadon teljesíthessék a rájuk háruló hivatásbeli és szociális kötelességeket a népközösség kialakításában.

Wentscherné könyve érdekes kultúrtörténeti tanulmány keretében végső következtetésként a nőnevelés korszerű megújódását állítja elénk, amely az anyaságról és a leányokról vallott mai ingatag felfogások közepette fontos nemzetfenntartó tényezőként halogatást nem ismerve jelentkezik. A budapesti Ráskai Lea-leánygimnázium idei értesítője is panaszosan említi, hogy a leánynevelés ma nehezebb, mert a női lelket erősebben kikezdte korunk meggyöngült erkölcsi felfogása: „A hiúság, léhaság könnyebben ejti hatalmába a megfertőzött irodalom, gazdasági leromlás, idegenből jövő divat, ének, tánc, film és színház romboló hatásain át a nőket, mint a férfiakat.“ kf.

Julius Weil: Frühsymptome der Verwahrlosung. Langensalza, 1935. H. Beyer. 126 lap.

Szerzőnknek, ki egy müncheni tanoncotthonnak vezetője, vizsgálódásai azt célozzák, hogy a nevelőket s különösen a gyógypedagógusokat képessé tegye az olyan egészen sajátos egyéni fejlődés első jeleinek idejekorán való felismerésére, amely esetleg, sőt valószínűleg elzűllésre fog vezetni és ránevelje őket,

hogy speciális nevelői munkával ellensúlyozzák vagy elhárítsák a katasztrófa bekövetkezését.

Megelőzni a bajt jobb és sikeresebb, mint a már bekövetkezettet gyógyítani. Ez az alapgondolata és célzata szerzőnk könyvének.

Bevezetésében röviden áttekinti Európa összes országainak idevágó intézményeit s örömmel tölthet el bennünket, hogy hazánkról ezt írja: „Magyarország fejlett intézményeivel, melyek a fiatalok bűnözőknek orvosoktól és pedagógusoktól vezetett megfigyelő állomásaira terjednek ki, messze előljár és vezető szerepet tölt be.“

Megállapítja, hogy a nevelői gondolat általában mindenütt kiszorította az eljárás büntető jellegét. Vizsgálódások folynak aziránt, hogy a bűnöző vagy elzüllött fiatalokéknak milyen a szellemi és lelki alkatuk. S lassanként érvényesül az a felfogás, hogy a kiskorúak elzüllése és bűnözése nemcsak lelki fogatkozások és körök, tehát lélektani jelenségek eredménye, hanem okai a kor és környezet szociális viszonyainak bajaiban is keresendők. Gondot fordít azután szerzőnk az elzüllesztés fogalmának sokoldalú megvilágítására és teljes tisztázására, majd annak formáit és okait kutatja. Dolgozatának lényege éppen az ilyenfajta vizsgálatokba való bevezetés. Bemutatja az erre szolgáló eszközöket s köztük főleg a rendkívül részletes és körültekintő kérdőíveket, azután a megvizsgált nagyszámú esetek példáival vezet rá a vizsgálatok menetére és tartalmuk feldolgozására.

Valódi német alaposág, nagy türelem és kitartás, pontosság jellemzi összes megfigyeléseit. Szomorú világ ez, melybe bőséges bepillantást kapunk szerzőnk könyvében, de a nevelőnek és tanítónak, ha hivatásának lelkiismeretes munkása, nem lehet elfordulnia vagy elzárkóznia ettől a tanulságos úttól, melyen a szerző a normális és a gyógyító pedagógia gyakorlati művelőit végig óhajtja vezetni.

A derék és hasznos művet befejezésül, függelékképpen az idevágó irodalomnak gazdag tájékoztató jegyzéke kíséri. gy. á.

Dr. Franz Hiller: Deutsche Erziehung im neuen Staat. Langensalza. Verlag von Julius Beltz. Berlin—Leipzig, 1936. (2. kiadás.) 406 l.

A megváltozott német nevelésügy vezető egyéniségei — számszerint harmincnégyen — 47 közleményben fejtegetik azokat az általános nevelési és oktatási alapelveket, amelyek a nemzeti szocialista állam szempontjából fontosak. A könyv nem hirdeti, hogy a nevelés kérdéseinek egyetlen helyes megoldását nyújtja, hanem — mint az első kiadás előszavában a szerkesztő mondja — csak segíteni akar azoknak, akik a német nép nagy átalakulásában nem vettek cselekvő részt és most sokszor tanácstalanul állnak a megváltozott követelmények előtt. Ma még semmi sincs lezárva, minden forr és erjed az oktatásügyben, s még nem látható tisztán, hogy részleteiben a jövő német iskola formája és tartalma milyen lesz. Talán korainak is tetszik egy ilyen alapvető munka kiadása. Részletkérdésekben a munkatársak hangja elég óvatos. A módszer, tantérv, tananyagkiválasztás, iskolaigazgatás részleteinek taglalá-